

XX OGÓLNOPOLSKI KONKURS HISTORYCZNY
IM. MAJORA MARKA GAJEWSKIEGO

**„LOSY ŻOŁNIERZA I DZIEJE ORĘŻA POLSKIEGO
W LATACH 972–1514. OD CEDYNI DO ORSZY”**

ETAP REJONOWY – GIMNAZJUM

10 grudnia 2014 r.

Zestaw zadań

Test składa się z 21 zadań.

Na ich wykonanie przeznaczone jest 120 minut.

Zanim zaczniesz udzielać odpowiedzi, przeczytaj uważnie treść poleceń. Po namyśle zaznacz lub wpisz prawidłową odpowiedź.

Jeśli się pomylisz, błędną odpowiedź przekreśl i zaznacz lub napisz poprawną.

KOD UCZESTNIKA

.....

Kod wpisuje uczestnik lub członek Komisji Konkursu.

ŻYCZYMY POWODZENIA !

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Liczba zdobytych punktów

.....

Imię i nazwisko uczestnika

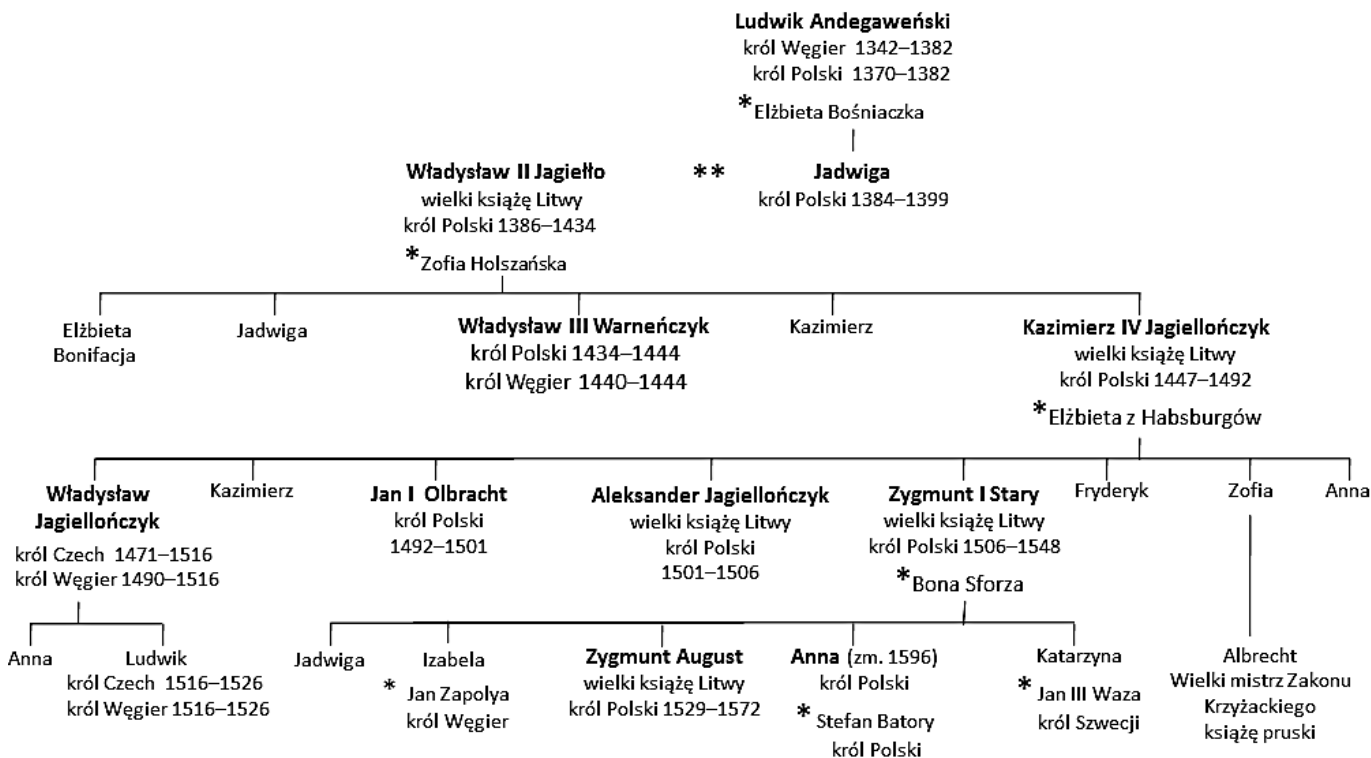
.....

Nazwa i adres szkoły

.....

**XX OGÓLNOPOLSKI KONKURS HISTORYCZNY IM. MAJORA MARKA GAJEWSKIEGO
„LOSY ŻOŁNIERZA I DZIEJE ORĘŻA POLSKIEGO W LATACH 972–1514. OD CEDYNI DO ORSZY”
GIMNAZJUM – ZESTAW ZADAŃ – ETAP REJONOWY**

**Materiał źródłowy do zadań 1.–2.
Tablica genealogiczna Jagiellonów**

*małżeństwo

Unia personalna – związek dwóch lub więcej państw poprzez osobę wspólnego monarchy (władcy).

Źródło: Opracowanie własne.

Zadanie 1. (0–2)

1.1. Uzupełnij zdanie, wpisując w wykropkowane miejsca właściwy rok.

W XV wieku Polska pozostawała w unii personalnej z Węgrami od roku do roku

1.2. Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Potomkowie najstarszego syna Władysława Jagiełły zasiadali na tronie Czech i Węgier.	P	F
Przodkowie Kazimierza IV Jagiellończyka należeli do rodu Andegawenów.	P	F

Zadanie 2. (0–2)

Określ, kto panował w Polsce w czasie, gdy rozgrywały się przedstawione w tabeli wydarzenia. Do każdego z opisów dopisz imię osoby panującej (imiona i przydomki / imiona i numery).

1. W lipcu spalony został w Konstancji Jan Hus, który przybył na sobór bronić swej nauki, zaopatrzony w gwarantujący mu bezpieczeństwo „list żelazny” cesarza.	
2. W styczniu zjechało do Krakowa oficjalne poselstwo litewskie. Dla zawarcia rzeczywistego układu o małżeństwo trzeba było jechać na Węgry, do Elżbiety Bośniaczki. Po powrocie, w Krewie rozpoczęły się obrady (...).	

Na podstawie: P. Jasienica, *Polska Jagiellonów*, Warszawa 1990, s. 56, 126.

XX OGÓLNOPOLSKI KONKURS HISTORYCZNY IM. MAJORA MARKA GAJEWSKIEGO
„LOSY ŻOŁNIERZA I DZIEJE ORĘŻA POLSKIEGO W LATACH 972–1514. OD CEDYNI DO ORSZY”
GIMNAZJUM – ZESTAW ZADAŃ – ETAP REJONOWY

Material źródłowy do zadania 3.

1.

2.

3.

4.

Źródło: http://g1.gazetaprawna.pl/p/_wspolne/pliki/1430000/1430854-kosciol-mariacki-w-krakowie.jpg;
http://regionwielkopolska.pl/pub/gallery/katalog_obiektow_1449/kruszwica-kolegiata-zs-galeia.jpg fot. Zbigniew Szmidt;
http://www.zamek.malbork7.pl/strony/klienci/zamek/widok_zamku_dwoch_wiez.jpg; <http://static.panoramio.com/photos/large/83468709.jpg>

Zadanie 3. (0–2)

Określ, która z przedstawionych budowli mogła zostać wzniesiona za panowania Bolesława Krzywoustego. Podaj numer, którym oznaczono właściwą ilustrację i uzasadnij wybór.

Numer ilustracji

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

Taśma chronologiczna do zadania 4.

X, XI, XII ... - wiek

Zadanie 4. (0–3)

Określ, kiedy rozegrały się podane walki. Do każdego opisu dobierz numer, którym oznaczono wydarzenie na taśmie chronologicznej.

- A. Oblężenie Malborka przez armię polsko-litewską –
- B. Oblężenie grodu w Niemcy przez wojska cesarskie –
- C. Pokonanie oddziałów polskich przez wojska mongolskie pod Legnicą –

Materiał źródłowy do zadania 5.

Kronika *Powieść minionych lat* [fragment]

Przyszedł Bolesław ze Światopełkiem na Jarosława, z Lachami. Jarosław zaś, zebrawszy Ruś i Waregów, i Słowien, poszedł przeciw Bolesławowi i Światopełkowi, i przyszedł ku Wołyniowi, i stali po obu stronach rzeki (...). I miał Jarosław piastuna i wojewodę imieniem Budy, i począł on lżyć Bolesława, mówiąc: „Oto ci przebodziem oszczepem brzuch twój tłusty”. Był bowiem Bolesław wielki i ciężki, że i na koniu ledwo mógł siedzieć, lecz był roztropny. I rzekł Bolesław do drużyny swoje: „Jeżeli was ta obelga nie obraża, to ja polegnę sam”. Wsiadłszy na koń wjechał do rzeki, a za nim wojsko jego. Jarosław zaś nie zdążył uszykować się i zwyciężył Bolesław Jarosława. Jarosław zaś zbiegł z czterema mężami do Nowogrodu.

Źródło: http://www.spp-krakow.org/files/QUOD-LIBET-94_02.2014-94-.pdf

Zadanie 5. (0–3)

Uzupełnij poniższy tekst – przyporządkuj do każdego zdania właściwą odpowiedź spośród oznaczonych literami A–C.

Podany w tekście źródłowym władca Polski to Bolesław 1. _____. W tekście przedstawiono przeprawę przez rzekę 2. _____. Skutkiem opisanych wydarzeń było wejście Bolesława i Światopełka do 3. _____.

1.	A.	Chrobry	B.	Śmiały	C.	Krzywousty
2.	A.	Wisłę	B.	Niemen	C.	Bug
3.	A.	Moskwy	B.	Wilna	C.	Kijowa

Zadanie 6. (0–4)

Określ, kiedy rozegrały się przedstawione wydarzenia. Do każdego z opisów dopisz właściwy rok.

1.	Latem armia cesarza, wspomagana przez posiłki czeskie, wyruszyła w kierunku granic polskich. Celem wyprawy była interwencja na rzecz księcia Zbigniewa, wygnanego z kraju przez swojego przyrodniego brata, władcę Polski.	
2.	W maju zawarty został w Merseburgu pokój pomiędzy królem Niemiec Henrykiem II a władcą polskim. Piastowski książę uznał się za lennika króla Niemiec i jako lenno otrzymał Łużyce i Milsko.	
3.	Jesienią w Gąsawie, podczas zjazdu książąt piastowskich, zamordowany został książę krakowski Leszek Biały, zaś książę śląski Henryk Brodaty został ciężko ranny.	
4.	Listopadową nocą, wojska krzyżackie pod dowództwem mistrza krajowego pruskiego Henryka von Plotzke niespodziewanie zajęły Gdańsk. Dokonały rzezi mieszkańców i pomorskiej załogi w grodzie.	

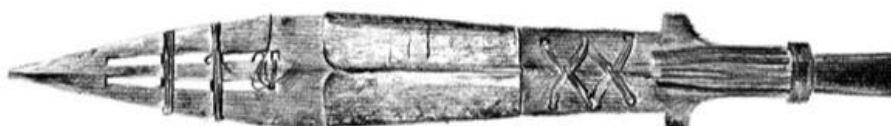
Na podstawie: <http://www.muzeumwp.pl/kalendarium/01/>

Materiał źródłowy do zadania 7.

Kronika Galla Anonima [fragment]

Zważywszy jego chwałę, potęgę i bogactwo (...) zawołał w podziwie: Na koronę mego cesarstwa!
To, co widzę, większe jest niż wieść głosiła!?

Ilustracja. Grot kopii świętej włóczni

Źródło: <http://ioh.pl/zajawka-numeru/numer-19/>

Zadanie 7. (0–3)

Podaj nazwę wydarzenia, do którego bezpośrednio odnoszą się oba zamieszczone źródła. Odpowiedź uzasadnij.

Wydarzenie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....
.....

Materiał źródłowy do zadania 8.

Kronika Galla Anonima [fragment]

Jak zaś król Bolesław z Polski został wyrzucony, dużo byłoby o tym do opowiadania, lecz to powiedzieć wolno, że nie powinien był pomazaniec na pomazańcu jakiegokolwiek grzechu cielesnie mścić. To bowiem wiele mu zaszkodziło, gdy przeciw grzechowi grzech zastosował, gdy za zdradę wydał biskupa na obcięcie członków. Ani bowiem zdrajcy biskupa nie usprawiedliwiamy, ani króla mszczącego się tak szpetnie nie zalecamy (...) opowiedzmy, jak został przyjęty na Węgrzech!

Źródło: P. Jasienica, *Polska Piastów*, Warszawa 1997, s. 91.

Zadanie 8. (0–3)

Uzupełnij zdania wpisując brakujące informacje.

- A. Przedstawione wydarzenia rozegrały się w wieku
- B. Wymieniony w tekście władca Polski nosił przydomek
- C. Ofiarą przedstawionych wydarzeń był biskup
[nazwa miejscowości]

Zadanie 9. (0–2)

Spośród podanych wydarzeń (A–D) wskaż wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A. Zawarcie pokoju polsko-krzyżackiego w Kaliszu.
B. Pokonanie wojsk krzyżackich pod Płowcami.
C. Koronacja Kazimierza Wielkiego.
D. Podpisanie unii w Krewie.

Zadanie 10. (0–3)

Do każdego z podanych władców Polski dobierz odpowiadające mu wydarzenie. W tabeli zakreśl właściwe litery.

1.	Władysław Łokietek	A	B	C	D	E
2.	Kazimierz Wielki	A	B	C	D	E
3.	Władysław Jagiełło	A	B	C	D	E

- A. Zawarcie w Namysłowie pokoju kończącego wojnę polsko-czeską.
B. Wkroczenie wojsk cesarza Fryderyka Barbarossy na ziemie polskie.
C. Zajęcie Olsztyna podczas tzw. „wojny głodowej” z zakonem krzyżackim.
D. Rozgromienie konfederacji Spytka z Melsztyna w bitwie pod Grotnikami.
E. Ogłoszenie wyroku sądu papieskiego w Inowrocławiu w sprawie sporu polsko-krzyżackiego.

Materiał źródłowy do zadania 11.

Pierwszy turniej rycerski na ziemiach polskich odbył się w Lwówku Śląskim z polecenia księcia śląskiego Bolesława II Rogatki, syna Henryka II Pobożnego. Moda na turnieje rycerskie została na ziemiach polskie przyniesiona przez rycerzy z Niemiec.

Na podstawie: <http://www.muzeumwp.pl/kalendarium/01/>

Zadanie 11. (0–1)

Podkreśl prawidłowe dokończenie zdania.

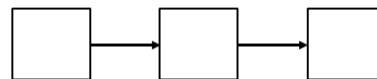
Pierwszy turniej rycerski na ziemiach polskich zorganizowano

- A. przed pierwszą koronacją królewską na ziemiach polskich.
- B. po śmierci ostatniego króla Polski z dynastii Piastów.
- C. w okresie rozbicia dzielnicowego.
- D. na przełomie XI i XII wieku.

Zadanie 12. (0–2)

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia dotyczące stosunków polsko-litewskich, wpisując na taśmę chronologiczną przyporządkowane im numery.

- A. Zawarcie unii w Horodle.
- B. Przyjęcie chrztu przez Władysława Jagiełłę.
- C. Pokonanie wojsk krzyżackich pod Grunwaldem.

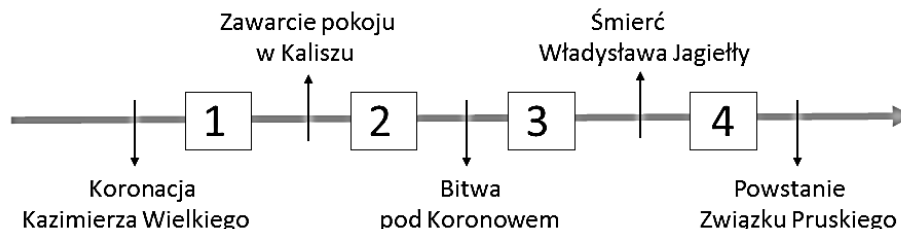
Materiał źródłowy do zadania 13.

Wojna z Krzyżakami

[...] po wojnie trwającej od lat ośmiu, nastał nareszcie pokój pomiędzy Litwą a Krzyżakami. Rozmowy wstępne odbywały się w Grodnie, na wiosnę, ostateczny układ podpisano 12 października na wyspie niemownej Salin. Przyjęte przez króla i Witolda warunki okazały się nadzwyczaj ciężkie dla Litwy. Miała ona wydać Zakonowi Żmudź, a nawet pomóc w jej podboju i we wzniesieniu tam trzech twierdz. Ponadto jeszcze Wielkie Księstwo zobowiązało się ułatwić Krzyżakom opanowanie Pskowa [...].

Źródło: P. Jasienica, *Polska Jagiellonów*, Warszawa 1997, s. 80.

Taśma chronologiczna

Zadanie 13. (0–1)

Podkreśl prawidłowe dokończenie zdania. Przedstawione w tekście źródłowym wydarzenia rozegrały się w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Materiał źródłowy do zadania 14.

Opis konfliktu zbrojnego

Król czeski (...), prowadzący wojnę z królem polskim Kazimierzem III Wielkim, rozpoczął oblężenie stolicy Królestwa Polskiego. Miasto z powodzeniem odpierało ataki przez kolejne osiem dni. (...) Oblężenie (...) okazało się nieudane. Na początku września tego samego roku walczące strony zawarły rozejm.

Źródło: <http://www.muzeumwp.pl/kalendarium/01/>

Zadanie 14. (0–2)

Podkreśl prawidłowe dokończenia zdań.

14.1. Przedstawione walki toczyły się na terenie

- A. Kujaw.
- B. Mazowska.
- C. Małopolski.
- D. Wielkopolski.

14.2. Przedstawioną wojnę prowadził

- A. Karol Robert Andegaweński.
- B. Wacław II Przemyślid.
- C. Jan Luksemburski.
- D. Wilhelm Habsburg.

Materiał źródłowy do zadania 15.

Zadanie 15. (0–2)

15.1. Podaj nazwę państwa, którego godło przedstawiono na ilustracji.

.....

15.2. Podaj nazwę przedstawionego godła.

.....

Źródło: „Polityka” Wydanie specjalne. Pomocnik historyczny 4/2010, s. 46.

Zadanie 16. (0–2)

Do każdego z podanych opisów dopisz odpowiadające im postaci.

1. Dziejic na Garbowie, herbu Sulima. Walczył pod sztandarami Władysława Jagiełły i Zygmunta Luksemburskiego. Okrył się sławą w bitwie pod Grunwaldem. Wygrywał liczne turnieje rycerskie.	
2. Profesor i rektor Akademii Krakowskiej. Reprezentował stronę polską w sporach z Zakonem Krzyżackim, np. na soborze w Konstancji. Przeciwwstawiał się chrystianizacji pogan drogą przemocy.	

Mapa do zadania 17.

Polska za panowania jednego z władców z dynastii Piastów

Na podstawie: *Kronika Polska*, Wydawnictwo Ryszard Kluszczyński, Kraków 1998, s. 7.

Zadanie 17. (0–2)

Oceń, czy zdanie podane w ramce jest prawdziwe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe. Odpowiedź uzasadnij, budując dwa argumenty.

Mapa przedstawia Polskę w ostatnim roku panowania Władysława Łokietka.	P	F
--	----------	----------

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

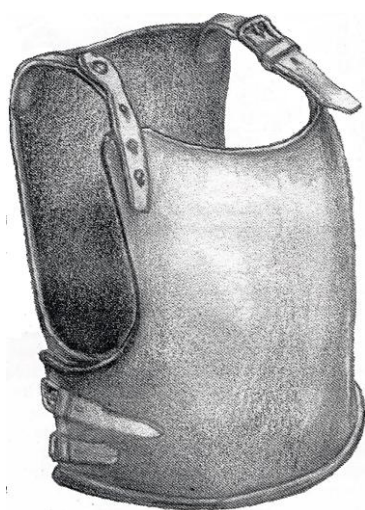
.....

Zadanie 18. (0–1)

Oceń, które z poniższych zdań odnoszących się do organizacji wojska polskiego w czasach panowania Kazimierza Wielkiego jest prawdziwe. Zaznacz P przy zdaniu prawdziwym.

1.	Podstawę sił zbrojnych stanowiły formacje złożone z zawodowych żołnierzy utrzymywanych bezpośrednio przez władcę.	P
2.	Istotne wzmocnienie armii stanowiły oddziały formowane z chłopów rekrutowanych z dóbr królewskich.	P
3.	Obowiązek obrony państwa spoczywał na właścicielach majątków ziemskich otrzymanych na prawie rycerskim.	P

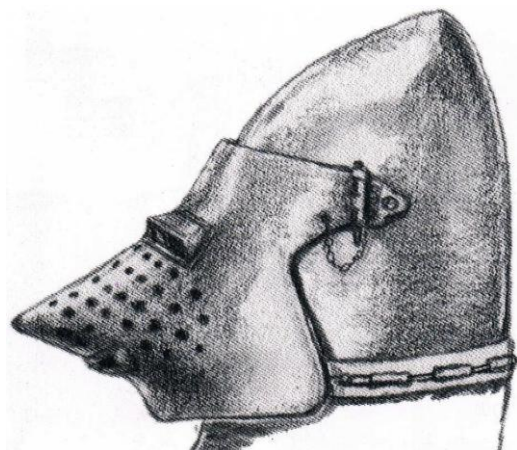
Materiał źródłowy do zadania 19.

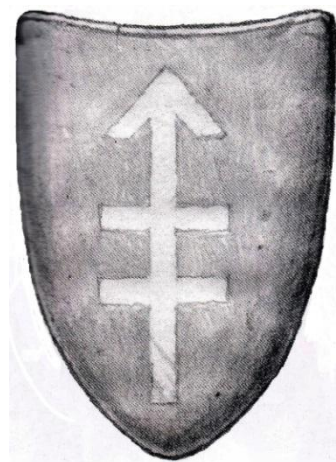
1.

2.

3.

4.

Źródło: „Polityka” Wydanie specjalne. Pomocnik historyczny 4/2010, s. 92–93..

Zadanie 19. (0–2)

Do każdego z podanych elementów uzbrojenia dobierz numer, którym oznaczono go na ilustracji.

A. Kolczuga

B. Kirys

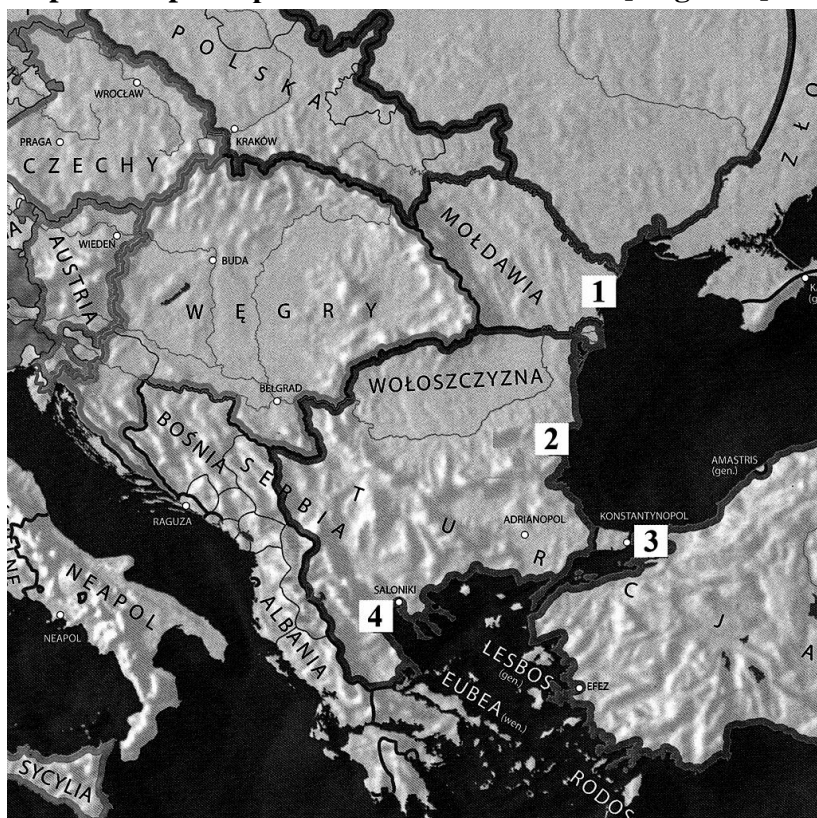
Materiał do zadania 20.

Kronika turecka [fragment]

Albowiem w sercu (...) króla zwyciężyła pokusa szatana, czyniąc go zbyt ufny. W zarozumiałości swej uważając się za bohatera, sądził, że wojska on jeden rozpędzi i dlatego uderzył w ich środek (...). Gdy jednak dotarł do skraju szyku, koń jego potknął się, a on sam spadł zeń na twarz. W tym miejscu znajdowało się dwu janczarów, (...) którzy (...) ucieli głowę (...) króla.

Źródło: *Wielka historia Polski*, t. 3, Kraków 1999, s. 156–157.

Mapa. Europa na przełomie XIV i XV wieku [fragment]

Zadanie 20. (0–1)

Podkreśl prawidłowe dokończenie zdania. Miejsce, w którym rozegrała się przedstawiona w teście bitwa oznaczono na mapie numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Źródło: „Polityka” Wydanie specjalne. Pomocnik historyczny 4/2010, s. 9.

Zadanie 21. (0–2)

Czy zgadzasz się z twierdzeniem, dotyczącym bitwy pod Grunwaldem? Odpowiedź uzasadnij.

Do dziś szczycimy się zwycięstwem nad Krzyżakami. Ale trzeba spojrzeć prawdzie w oczy.
Polsce to zwycięstwo przyniosło niewiele.

Źródło: <http://www.polskieradio.pl/8/22/Artykul/241009,Grunwald-niewykorzystane-zwyciestwo>

Stanowisko :

Uzasadnienie:

.....
.....
.....
.....
.....